

TIEDONJULKISTAMISEN
NEUVOTTELUKUNTA
Hallituskatu 2 B
00170 Helsinki
p. (09) 228 69236
info@tjnk.fi
www.tjnk.fi

DELEGATIONEN FÖR
INFORMATIONSSPRIDNING
Regeringsgatan 2 B
00170 Helsingfors
t. (09) 228 69236
info@tjnk.fi
www.tjnk.fi

COMMITTEE FOR
PUBLIC INFORMATION
Hallituskatu 2 B
00170 Helsinki
t. +358 9 228 69236
info@tjnk.fi
www.tjnk.fi

TIEDONJULKISTAMISEN VALTIONPALKINNOT 2011

Elämäntyöpalkinto VTL, toimittaja Teuvo Peltoniemi esimerkillisestä ja ennakkoluulottomasta tiedonjulkistamistyöstä

Valtiotieteen lisensiaatti Teuvo Peltoniemi on tehnyt pitkän ja kattavan elämäntyön sosiaali- ja terveysalan viestintätyössä, muun muassa puhelin- ja verkkopalvelujen kehittäjänä, sosiaali- ja terveydenhuollon tietoyhteiskuntahankkeiden asiantuntijana, tiedetoimittajana ja ahkerana kirjoittajana. Hän näki tietotekniikan mahdollisuudet ihmisten auttamisessa paljon ennen muita ja rakensi toimivia palveluita uuden teknologian avulla. Hän jatkaa edelleen työtään blogikirjoittajana verkkolehdistä ja sosiaalisessa mediassa. Monet Teuvo Peltoniemen esille nostamista ongelmista liittyvät vaikeiksi koettuihin ja vaiettuihin aihepiireihin, alkoholiin, huumeisiin, väkivaltaan ja lasten hyväksikäyttöön. Hän on tehnyt tärkeitä avauksia myös koulutuksen, maahanmuuton, liikenteen ja nettiriippuvuuden teemoista. Hän on koko uransa ajan ollut kansainvälisesti suuntautunut niin pohjoismaisessa yhteistyössä kuin monissa Euroopan unionin hankkeissa. Toimittajana ja tietokirjailijana hän on koennut aineistoa esimerkiksi Yhdysvalloissa, Etelä-Amerikassa, Japanissa ja Koreassa.

Teuvo Peltoniemi perusti vuonna 1984 Helsingin kaupungin raittiustoimiston tiedottajana suositukseksi tulleen nauhuripohjaisen informaatiopalvelun, *Päihdepuhelimien*. Pari vuotta myöhemmin, ennen Internetin yleistymistä, Peltoniemi kehitti modeemipohjaisissa erillisverkoissa toimivan *Päihderuudun*. Se sisälsi tietoisuuksia ja interaktiivisia palveluita, muun muassa alkoholi- ja tupakkatuotteiden käyttöä koskevia. Peltoniemi oivalsi, että ihmisiä voidaan auttaa tietoteknologian keinoin paitsi ajasta ja paikasta vapaina myös anonyymisti. Teuvo Peltoniemen omin sanoin: ”Telematian avulla voidaan hankkia nimettömyyttä ja säädellä sosiaalista ja psykologista etäisyyttä. Se antaa ihmiselle mahdollisuuden välttää epämiellyttäviä kasvojen menettämisen tilanteita ja alentaa kynnystä hakea ja antaa apua.”

Vuonna 1987 Teuvo Peltoniemi siirtyi A-klinikkasäätiön tiedottajaksi. Hän jatkoi työtovereineen digitaalisten palveluiden kehittämistä *Päihdelinkin* nimellä. *Päihdelinkki* on kasvanut ja monipuolistunut informaatio- ja tukikeskukseksi, joka sisältää eri kieliversioina tieto- ja valistusosioita eri kohderyhmille, mediapalvelun, itseapua, vertaistukea, laajoja keskustelualueita sekä avoimia ja suljettuja ryhmiä. Kohderyhmittäisiä erityisryhmiä ovat muun muassa *Lasinen lapsuus* ja *Varjomaailma*. Teuvo Peltoniemi on osallistunut myös monien muiden verkko-, puhelin- ja tekstiviestipalvelujen tuottamiseen. Tällä hetkellä A-klinikkasäätiön verkko- ja matkapuhelinpalveluilla on yli 100 000 käyttäjää kuukaudessa.

Teuvo Peltoniemen työ on saanut osakseen laajaa kansainvälistä huomiota, ja *Päihdelinkin* kaltaisia palvelukonsepteja on otettu käyttöön lähes kaikissa Euroopan maissa. Teuvo Peltoniemi on valittu vuoden tiedottajaksi vuonna 2006 ja vuoden tiedetoimittajaksi vuonna 2007. Syksyllä 2010 hän sai päihdetiedo-

tuksen erityispalkinnon. Teuvo Peltoniemi on edelleen kysytty esitelmöitsijä ja kouluttaja ympäri maailmaa.

Peltoniemi on laajasti ja monipuolisesti siirtänyt tieteen ja tutkimuksen tuloksia sekä suuren yleisön että sosiaali- ja päihdetyön toimijoiden käyttöön. Hän on ollut aktiivinen niin sosiaali- ja päihdetyön sisältö-asiantuntijana kuin tutkimuskentän ja median välittäjänä muun muassa journalistijärjestöjen sekä tiedetoimittajien ja yhteiskuntaviestinnän yhdistyksissä.

Teuvo Peltoniemen alulle panemat verkkopalvelut ovat tärkeä osa tietoyhteiskunnan mukanaan tuomaa paradigman muutosta sosiaali- ja terveyssektorilla. Ennaltaehkäisy- ja hoitojärjestelmä tehostuu ja sen kattavuus paranee. Verkkopalveluissa on kysymys myös terveystiedon demokratisoimisesta: tiedon määrä kasvaa ja sen laatu sekä erityisesti käytettävyys paranevat.

Elämäntyöpalkinto professori Lea Pulkkiselle tehdystä psykologian tutkimuksen ja siihen perustuvan tiedonjulkistamisen alueella tehdystä monipuolisesta työstä

Lea Pulkkinen oli Jyväskylän yliopiston psykologian professorina vuosina 1972 - 2005. Hän väitteli psykologian tohtoriksi vuonna 1970 ja on vierailututkijana Yhdysvalloissa, Isossa-Britanniassa ja Saksassa. Pulkkinen toimi omassa yliopistossaan dekaanina ja laitoksensa johtajana sekä Jyväskylän yliopiston Agora-tutkimuskeskuksen apulaisjohtajana. Hän on ollut perustamassa monitieteistä Perhetutkimuksen keskustaa.

Lea Pulkkisen omaa tutkimusalueita on ihmisen persoonallisuuden ja sosiaalisen kehityksen tutkimus. Hän on kerännyt laajan seuranta-aineiston, joka tunnetaan Jyväskylän pitkittäistutkimuksena ja jota tutkijat käyttävät tänäkin päivänä. Hän aloitti tutkimuksen väitöskirjassaan ja jatkoi sitä neljäkymmenen vuoden ajan. Aineisto on ainutlaatuinen; siinä samoja henkilöitä on seurattu 8 vuoden iästä 50-vuotiaiksi. Pulkkinen jatkaa edelleen tutkimustyötään. Hänellä on lukuisia tieteellisten seurojen jäsenyyksiä ja huomionosoituksia. Hän on saanut muun muassa Suomen tiedepalkinnon vuonna 2001 sekä eurooppalaisen Aristoteles-palkinnon vuonna 2003.

Tutkimustyönsä ja akateemisten velvollisuuksiensa ohella Lea Pulkkinen on toiminut useissa yhteiskunnallisissa luottamustehtävissä ja kansallisissa komiteoissa, joissa hän on voinut hyödyntää tutkimustietoa ja soveltaa sitä yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Erityisen tunnettua on hänen toimintansa varhaiskasvatuksen ja lasten ehjän koulupäivän kehittämisessä.

Tieteellisten julkaisujensa ohella Lea Pulkkinen on julkaissut lukuisia tietokirjoja ja artikkeleita. Hän on käsitellyt kirjoissaan ihmiselämän keskeisiä aiheita, muun muassa nuorten tupakointia ja alkoholinkäyttöä, koulutusvalintoja, keski-ikää, ammatillista kehitystä ja sekä päivähoiton että kotikasvatuksen vaikutuksia lasten kehitykseen.

Hänen kirjojaan käytetään yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa oppikirjoina ja työssä olevien hoito- ja kasvatustieteiden ammattilaisten täydennyskoulutusaineistona. Ne tarjoavat runsaasti tietoa myös kaikille lapsista, kasvatuksesta ja kehityksestä kiinnostuneille.

Lea Pulkkinen on aktiivinen yhteiskunnallinen keskustelija ja ottaa jatkuvasti kantaa ajankohtaisiin kysymyksiin niin haastattelulausunnoillaan kuin puheenvuorokirjoituksillaan. Hän tekee valistavaa ja ohjaavaa työtä kouluissa ja vanhempien keskuudessa, eli kentällä kasvatuksen parissa vaikuttavien kanssa. Viime vuosina hän on hyödyntänyt tutkijan ammattitaitoaan myös suunnittelemalla asuntomessuille mallitalon, joka palvelee perheen erilaisia kehitysvaiheita.

Toimittaja Timo-Erkki Heino talouspolitiikasta kertovista dokumenteista

Toimittaja Timo-Erkki Heino on paneutuneesti omistautunut talouspolitiikasta kertomiseen televisiodokumenteissaan. Hän on avannut ja kansantajuistanut talouden ja talouspolitiikan vaikeaselkoisiaakin käännteitä.

Timo-Erkki Heino erikoistui talouden aiheisiin 1990-luvun laman aikoihin. Hän on todennut, että onnettomista ja traagisistakin seurauksista huolimatta 1990-luvun lama oli kultakaivos suomalaisille toimittajille. Laman syiden ja seurausten pohdinta ja etsintä on ollut hänestä niin kiehtovaa ja uteliaisuutta herättävää, että oli melkein etuoikeus tehdä sitä työajalla.

Heino on kertonut talouskriiseistä oivaltavasti käyttäen taitavasti dokumentin ilmaisukeinoja. Hänen töilleen on ominaista laaja ja perinpohjainen tutkimustyö, joka paljastaa uusia ja huomaamatta jääneitä piirteitä ja kehityskulkuja yhteiskunnasta. Tarkastelun hän yhdistää tavallisen suomalaisen arkeen, usein koskettavalla tavalla.

YLE:n elävän arkiston Heinon *Pankkikriisi*-ohjelmien esittelyssä todetaan: ”Heinolla on harvinainen kyky tehdä talousohjelmia, joita voi ymmärtää, vaikka ei olisikaan talouden asiantuntija.” ”Heino on osannut yhdistää tiedon jakamisen ja kertomisen taidon ja koskettaa niitä alueita, joiden kautta tieto todella menee perille.” Tähän on helppo yhtyä.

Metsänhoitaja, metsäekologian lehtori Petri Keto-Tokoi ja metsänhoitaja, metsäekologian dosentti Timo Kuuluvainen teoksesta *Suomalainen aarniometsä*

Suomalainen aarniometsä on harvinaisen monipuolinen ja laadukas tieto- ja valokuvateos luonnonmetsien elämästä, niiden historiasta ja merkityksistä ihmisille. Teoksessa yhdistyy monia näkökulmia, joita ei yleensä samojen kansien sisällä tavata.

Ensinnäkin kirjassa on asiantunteva biologinen ja ekologinen kuvaus metsän synnystä jääkauden jälkeen, sen vuosituhantisesta elämänkierrosta ja monimuotoisesta eliöyhteisöstä. Toinen tärkeä juonne kirjassa koskee ihmisen ja metsän kohtaamisen sosiaali- ja taloushistoriaa; siitä kuinka ihmisen jälki loputtoman aarniometsän keskellä oli kivikaudella hyvin vähäinen; kuinka se kaskeamisen ja tervanpolton myötä alkoi näkyä yhä selvemmin, kunnes 1800-luvulla syntyneen paperi- ja puunjalostusteollisuuden myötä luonnonmetsät katosivat nopeasti yhden puusukupolven elinaikana. Nykyisin luonnontilaista metsää tavataan vain harvoissa reservaateissa. Metsällä Suomi vaurastui ja maan hyvinvointi rakennettiin. Utilistinen asenne metsää kohtaan yleisty: luonnolla oli vain raaka-aineen merkitys ja ihmisellä rajaton oikeus sen hyväksikäyttöön.

Kolmas teoksen ulottuvuus on metsän kulttuurihistoria: kuinka suomalaiset kultakauden kuvataiteilijat ja kirjailijat löysivät koskemattomasta metsästä inspiraation lähteen, mystisen pyhyiden ja kauneuden kokemuksen. He kokivat metsän määrittelevän olennaisesti suomalaisuutta.

Nykyisin jo enemmistö suomalaisista arvostaa metsän pyhyttä, kauneutta ja mielenrauhaa ja utilistinen asenne on jäänyt vähemmistöksi.

Kirjassa käydään läpi metsänhoidollisten oppien kehitys ja tuodaan esille metsänhoidon tulevaisuus, jossa metsää vaalitaan monien muidenkin arvojen kuin teollisen hyödyn kannalta. Myös talousmetsät voivat saada aarniometsän piirteitä. Teos on visuaalisesti upea valokuvataiteilijoiden korkeatasoisten metsäkuvien ansiosta. Maalaustaiteen helmet ja havainnolliset kartat täydentävät visuaalista antia.

Teoksen kirjoittajilla, metsänhoitajataustaisilla Petri Keto-Tokoilla ja Timo Kuuluvaisella on yli 20 vuoden kokemus luonnonmetsien ekologian tutkimuksesta ja opetuksesta.

Biologi, tietokirjailija Lasse J. Laine ja biologi, tietokirjailija Iris Kalliola teoksesta *Suomen lasten luontokirja*

Lasse J. Laine ja Iris Kalliola ovat laatineet yhdessä *Suomen lasten luontokirjan*. Kyseessä on monipuolinen ja laaja tietoteos, joka esittelee Suomen luontoa useista näkökulmista. Teoksessa tarkastellaan niin kaukunkien kivierämaata kuin ikimetsiä. Se opastaa ja innostaa lapsia luonnossa liikkumiseen ja omien havaintojen tekoon.

Kirja tarjoaa tiedot mielenkiintoisesti ja nuorelle lukijakunnalle suunnituttuina. Se nostaa esiin tuttuja ilmiöitä ja antaa niille kiinnostavia selityksiä. Se kertoo myös eläinmaailman ennätyksistä ja ainutlaatuisuuksista. Teosta lukemalla saa selville muun muassa sen, mikä on ainoa hyönteislaji, joka tunnistaa punaisen värin.

Erityistä kiitosta teos ansaitsee lapsilukijaakin lukemaan ja katselemaan houkuttelevasta esittämistavastaan. Laadukkaasti kuvatut eläimet tuntuvat suorastaan hyppelävän, mönkivän ja sirkuttavan kirjan lehdillä; kasvit kukoistavat upeasti ja myös erilaiset ympäristöt on kuvattu havainnollisesti.

Laine ja Kalliola antavat kirjallaan tietoa ja elämyksiä luonnosta mutta kirja tukee myös hienovaraisesti ja tyrkyttämättä asennekasvatusta: luonto kuvataan innostavaksi aarraitaksi ja voiman lähteeksi, jossa liikkuminen virkistää ja ilahduttaa.

Luonto-oppaan tekijät Lasse J. Laine ja Iris Kalliola ovat kokeneita kirjantekijöitä. Laine tunnetaan ennen muuta useisiin painoksiin ennättäneistä lintukirjoistaan mutta hän on käsitellyt luontoa hyvin monipuolisesti teoksissaan. Kirjoittamiensa teosten ohella Laine on sekä suomentanut että toimittanut Suomen oloihin liki 30 teosta biologian alalta. Laine on myös ahkera lehtikirjoittaja ja valistaja. Kalliola puolestaan on suomentanut nelisenkymmentä teosta maantieteen ja biologian alalta sekä kirjoittanut itse tai työryhmän jäsenenä kymmenkunta.

Toimittaja Jari Mäkinen teoksesta *Avaruuslentäjän käsikirja - Astronautiikan aakkoset ja monipuolisesta, mukaansatempaavasta työstä tiedetoimittajana eri tiedotusvälineissä*

Jari Mäkinen teki jo lapsena rakettkokeita kotinsa takapihalla ja tunnistaa taivaalta vaivatta minkä tahansa ihmisen tekemän lentävän esineen. Toimittajan ja kirjailijan työssään Mäkinen on säilyttänyt pikkupoikamaisen innostuksen ja yhdistänyt sen loputtomaan ideoiden tulvaan ja laajaan asiantuntemukseen. Lopputulos tempaa mukaansa lukijan ja katsojan. Mäkinen käsittelee aiheitaan tuoreesti ja useimmiten huumorilla höystettynä, mutta aina tiedettä ja tosiasioita kunnioittaen.

Nämä piirteet tekevät myös *Avaruuslentäjän käsikirjasta* kiehtovan. Kovin moni meistä ei ehkä Mäkisen lailla oikeasti haluaisi astronautin uralle tai edes turistimatkalle lähiavaruuteen, mutta on silti kiinnostunut aiheesta. Kirjan avulla lukija saa tuntuman siihen, miltä tällainen matka oikeasti tuntuu. Mäkinen on haastatellut lukuisia amerikkalaisia, eurooppalaisia, venäläisiä ja kiinalaisia avaruuslentäjiä. Hän on myös itse kokenut painottomuuden vaikutukset suihkukoneennolla, jossa tietynlaisen lentoradan aikana voidaan saavuttaa noin puolen minuutin painottomuus.

Tuloksena on sekä vahva tietopaketti avaruuslentojen historiasta että elämyksellinen kuvaus arkipäivästä avaruudessa. Tavalliset asiat kuten syöminen, juominen, kylpyhuonetoimitusten hoito ja nukkuminen vaativat avaruudessa omat niksinsä. Mäkinen kertoo meille senkin, miten seksi onnistuu avaruudessa.

Kirjan ulkoasu on upea ja epätavallinen, koska teosta voi alkaa lukea miten päin tahansa. Etukannen takana on *Avaruuslentäjän käsikirja*, ja jos kirjan kääntää ympäri, voi lukea *Astronautiikan aakkosia* eli tiiviiseen pakettiin koottua avaruuslentojen sanastoa. Ratkaisu ei ole aivan ainutlaatuinen, mutta selitys on: avaruuden painottomuudessa kirjan suunnalla tai asennolla ei ole väliä.

Ohjaaja, käsikirjoittaja Joonas Neuvonen, käsikirjoittaja, leikkaaja Sadri Cetinkaya, käsikirjoittaja Venla Varha, tuottaja Oskari Huttu sekä tuottaja Jesse Fryckman dokumenttielokuvasta *Reindeerspotting - Pako joulumaasta*

Reindeerspotting. Pako joulumaasta on ainutlaatuinen ja väkevä kuvaus huumeongelmasta yhden nuorukaisen näkökulmasta hänen itsensä ja hänen lähipiirinsä kertomana ja heidän omalla kielellään.

Reindeerspotting-elokuva osoittaa, että vaatimattomallakin kalustolla voidaan tehdä vaikuttavaa dokumentti-filmiä, kunhan idea kantaa. Taitavan leikkauksen tukemana kertomus ylläpitää katsojan mielenkiinnon.

Reindeerspotting levittää yhteiskunnan kannalta erittäin keskeisestä aiheesta sisäpiirin tietoa, jota muuten on vaikea saada. Elokuvaan liittynyt ikärajakeskustelu sekä päähenkilön traaginen kuolema elokuvan valmistamisen jälkeen lisäsi sen tunnettuutta mutta samalla paljasti, miten vaikeasti lähestyttävästä ja vaarallisesta asiasta elokuva kertoo. Dokumentti tuo voimakkaan lisän tavanomaiseen, moralisoivaan huumevalistukseen. Vaikka se ei moralisoi, se saa katsojan tekemään moraalisia kannanottoja.

Dokumentti tavoittaa eri ikäluokat eikä ole aikaan ja paikkaan sidottu. Teos herättää ajatuksen: jos tällaista tapahtuu Rovaniemellä, se voi yhtä hyvin tapahtua kotikulmilla, ehkä juuri meidän lapsillemme ja heidän ystävilleen.

Reindeerspotting – Pako joulumaasta -dokumenttielokuva saa katsojansa miettimään, mikä meni väärin ja voisimmeko tehdä jotain, ettei tällainen toistuisi.

Toimittaja Hanna Nikkanen tutkivasta journalismista, erityisesti teoksesta *Viaton imperiumi*

Hanna Nikkasen kirja *Viaton imperiumi* avaa näkymän suomalaisten suuryritysten toimintaan maailmalla. Kirja vie lukijan Kongon kaivoksista Iranin mielenosoituksiin ja Brasilian sellutehtaisiin. Se näyttää, miten entisajan pienestä Suomesta on kasvanut vaikutusvaltainen maa, jonka yritystoiminta esimerkiksi metsäteollisuuden ja tietotekniikan aloilla vaikuttaa monen muun maan kansalaisten hyvinvointiin.

Tutkivalla otteella taustoitettut esimerkit valaisevat yritysvastuun käsitettä ja saavat lukijan pohtimaan, mitä voimme vaatia kotimaisilta yrityksiltä. Eettisesti kestävä yritystoiminta on Nikkasen mukaan mahdollista, mutta se vaatii paitsi kuluttajien valistuneita valintoja ja julkisuuden painetta myös poliittista sääntelyä.

Hanna Nikkanen on osoittanut vastaavaa perusteellisuutta myös tutkivan journalistin työssään käsitellessään muun muassa digitaalisia oikeuksia, Latinalaista Amerikkaa, siirtolaisuutta ja kansalaisaktivismia. Nikkanen on ollut mukana kehittämässä avoimeen verkkojournalismiin pyrkivää *Indymedia*-verkostoa sekä toiminut verkkolehti *Fifin* päätoimittajana.

Filosofian tohtori, dosentti Teemu Keskisarja teoksesta *Vihreän kullan kirous - G. A. Serlachiuksen elämä ja afäärit*

Teemu Keskisarjan henkilöhistoria *Vihreän kullan kirous - G. A. Serlachiuksen elämä ja afäärit* yhdistää henkilöhistorian suureen kertomukseen suomalaisen puunjalostusteollisuuden kehittymisestä ja ulkomaankaupan ensiaskelista. Teos lisää taloushistoriaan yhden vaietumman raaka-aineen, puun, jota tarvitsi niin industrialismi konkreettisenä rakennuspuuna kuin sanomalehtien ja kirjallisuuden massapainokset, siis laajat ihmisjoukot tavoittava tiedonvälitys. Keskitalo kuvaa hyvin myös aikansa verkottumista, politiikan ja yritystoiminnan yhteyksiä.

Ristiriitaisista, menestyneistä ja siksi historian virrasta erottuvista henkilöistä riittää mielenkiintoisia tarinoita elämänkerroiksi, jos jäämistö säilyy jälkipolven silottelulta. Kirjoittajan ja lukijoiden onneksi Serlachiuksen kirjallista perintöä on säilynyt runsaasti. Terävänä, ilmaisurikkaana kirjoittajana Teemu Keskisarja saa kohteestaan paljon irti: Gustaf Adolf Serlachiuksen persoona hahmottuu teoksessa paperiperkeleeksi tituleerattuna, eläväisenä, ”huonona ihmisenä”, kuten hän itse aikalaisten kuvauksen itsestään summeerasi.

Teemu Keskiarjan tutkimus avaa kuitenkin lukijalleen huomattavasti laajemman kuvan kuin yhden risti-riitaisen merkkihenkilön historian. Keskitalon vahvuutena on nimenomaan hänen kykynsä yhdistää G. A. Serlachiuksen henkilöhistoria analyysiin metsäteollisuuden synnystä suomalaisen hyvinvoinnin perustana.

Teoksen vahvuutena on systeeminen lähestymistapa: yhtään yksittäistä syytä ei nimetä, vaan henkilöteki-jät, kansalliset tekijät ja yleismaailmalliset trendit nivoutuvat kirjassa kiehtovaksi, lukijaystävälliseksi ko-konaisuudeksi.

Luokanopettaja Mika Vanhanen kestävän kehityksen verkkokoulun *Environment Online* - ENO perustamisesta ja vetämisestä

Mika Vanhasen perustama ja vetämä *Environment Online* (<http://www.enoprogramme.org/>) on kestävän kehityksen kansainvälinen verkkokoulu, joka toimii 150 maassa ja kattaa seitsemän tuhatta koulua. Oppi-laita on satojatuhansia – ja verkosto leviää.

ENO-verkkokoulussa opiskellaan ympäristötietoutta ja tuotetaan tietoa omasta ympäristöstä. Koulun toiminta on ”globaalia ja lokaalia”, ”on-line” ja ”off-line”: oppilaskeskeinen ja ongelmalähtöinen opetus keskittyy aihekokonaisuuksiin, joita työstetään sekä paikallisesti että verkkoyhteisössä. Kampanjaviikot, jotka järjestetään teemakäsittelyn päätteeksi, lisäävät osaltaan tietoisuutta käsiteltävänä olleesta aiheesta. Koulun teemoja ovat ympäristöaiheiden ja kestävän kehityksen lisäksi myös kansainvälisyys ja erilaisten kulttuurien kohtaaminen ja arvostaminen.

ENO-koulu ei hyödynnä ainoastaan uutta tekniikkaa vaan myös taiteen keinoja. Puidenistutuslaulu, *Hi and Ho, we plant trees* ja näytelmä *Elämän pisarat* viestivät muutoinkin kuin verkkoyhteyden välityksellä. Ovatpa ENO-verkkokoulun oppilaat tuottamassa verkkokirjaakin. *Peace Forest*, rauhan metsä, julkaistaan syyskuussa 2011 (<http://www.enotreeplay.net/>).

Kestävän kehityksen verkkokoulu *Environment Online* on malliesimerkki yhteisöllisyydestä oppimisessa, tiedontuottamisessa ja -jakamisessa. Koulu on saanut useita kansainvälisiä tunnustuksia ja palkintoja ja on kansainvälisesti hyvin tunnettu. Verkkokoulun voimahahmo on suomalainen luokanopettaja Mika Vanhanen. Hän yhdisti tietoverkot ja opetuksen ja loi yhteisön, jonka avulla ympäristökasvatuksen parhaista ideoista voi levittää maailmanlaajuisesti ja samalla edistää niin kielitaidon kehittymistä kuin kasvamis-ta maailmankansalaisuuteen.